

6. ZIVS VĒDERĀ

„Tad šie ļaudis bijās Kunga milzu izbailēs, upurēja Kungam un deva zvērestus.” (Jonas 1:16)

ĪSUMĀ

Izmantojot dabas elementus, Dievs māca Jonam patiesu ticību. Jonas paša rīcība katru nākamo mācību stundu dara grūtāku par iepriekšējo, jo viņš stūrgalvīgi cenšas iet pats savu ceļu.

BĪSTIETIES DIEVA UN PIELŪDZIET VIŅU

Vētra mitējās, un “*šie ļaudis bijās Kunga milzu izbailēs.*” (Jonas 1:16) Vecā Derība šādas bailes apraksta kā godbijības un cieņas attieksmi, kas vada uz pielūgsmi. Šāda bijība ietver arī pateicību. Jūrnieki Dievam pienesa upurus, varbūt labību vai vīnu, un deva solījumus. Jonas grāmata neapraksta nekādu formālu atgriešanās aktu no viņu puses, jo viņi jau bija ticīgi cilvēki. Viņi varēja būt pielūguši citus dievus, bet, atšķirībā no Jonas, viņi sirsnīgi un patiesi centās darīt Kunga gribu. Jūrniekiem bija stipra ētikas izjūta – viņi rūpējās par nepaklausīgo pravieti un vilcinājās mest to jūrā pat, lai glābtu sevi. Kā redzēsim arī turpmāk, Jonas grāmatā aprakstītie pagāni ir dievbijīgāki par pašu Kunga pravieti. Par spīti Jonas savādajai liecībai, viņi pieņēma tā Dievu.

LIELĀS ZIVS VĒDERĀ

Dievs „sagādā”, „sagatavo” un “sūta” lielu zivi Jonas saķeršanai, tiklīdz tas iekritīs ūdenī. (Jonas 2:1) Šeit lietotais ebreju darbības vārds *manah*, kas tulkojams ar augšminētajiem vārdiem, parādās arī Jonas 4:6-8. Tur aprakstīts, ka Dievs liek uzaugt stādam, sūta tārpū un svelošu vēju. Ebreju vārds, kas šeit tulkots kā „zivs”, attiecināms uz jebkuru jūras radību, tāpēc nav nozīmes diskutēt, kas tas īsti bija. Teksts pieļauj, ka tas varēja būt radījums, ko Dievs radīja tieši šim gadījumam. Tam piemīt īpašības, kādu parasti zivij nav, līdzīgi kā vēlāk stāds, kas uzaug ārkārtīgi īsā laikā. (Jonas 4:6)

Raksti šo radījumu piemin tikai pāris reižu: Jonas 2:1, 2, 11, un varbūt mums nevajadzētu veltīt daudz laika, lai par to spriestu. Mums vajadzētu atturēties no iesaistīšanās dažādu jūras dzīvnieku barības vada mērījumos, jo tā mēs nekad neapgūsim Dieva iedvesmoto Jonas grāmatas vēsti.

JONAS ZEMŪDENS LŪGŠANA

Vētras laikā Jona neapgrūtināja sevi ar lūgšanu. Bet zivs vēderā gan. Viņa lūgšanai daudz kopēja ar pateicības psalmiem (Psalmi 18; 30; 32; 34; 40:1-10; 66:13-20; 92; 116; 118; 138). Vistiešākais paraugs Jonas lūgšanai (Jonas 2:2-10) atrodams 30. psalmā.

Jonas 2:3 liek domāt, ka šī ir jau otrā viņa lūgšana, pirmā varēja būt tūlīt pēc nonākšanas ūdenī. Vai aukstais ūdens viņā būtu pamodinājis kādas jūtas? Jonas lūgšana izskan no „no pekles

vēdera" ("no elles klēpja" – NRSV) – tas ir, no mirušo valstības. Desmonds Aleksanders izteicis domu, ka Jona baidījās tikt pamests *Šeolā* (mirušo valstībā), un tā tikt uz visiem laikiem šķirts no Dieva (*Desmod Alexander, "Jonah: An Introduction and Commentary," [Leicester, Eng.: Inter – Varsity Press, 1988], pp. 113, 114*). Praviētis, kurš bēga no Dieva, tagad baidās, ka patiesi varētu tikt no Viņa šķirts.

„Tu iesviedi mani dzelmē, jūras serdē!” (Jonas 2:4) Lai arī jūrniece bija tie, kas fiziskā nozīmē iemeta Jonu jūrā, praviētis tomēr notikušajā saskata Dieva pirkstu. Cilvēki gan var uz laiku izjaukt Dieva plānus, bet Dievs vienmēr patur kontroli savās rokās.

„Un es teicu – esmu padzīts no tavām acīm, kad atkal ieraudzīšu tavu svēto templi?” (Jonas 2:5) Viļņiem sakļaujoties virs viņa, praviētis, kurš bēga no Dieva, nu pārdzīvo, ko nozīmē atšķirtība no Kunga. Iepriekš Jona nespēja vien aiziet pietiekami tālu no Dieva. Tagad viņu šausmina doma par atšķirtību. Templis ("svētais nams") ir Dieva klātbūtnes simbols. Pēc ebreju teksta nav skaidri saprotams, vai Jona ir pārliecināts, ka atkal redzēs svēto namu, vai arī vēlas uzzināt, vai to redzēs.

„Ūdeņi kļāvās pār mani. Dzelme mani apjoza, aļģes vijās ap galvu.” (Jonas 2:6) Līdz šim brīdim Jona ir lietojis tradicionālo psalmu valodu. Tagad parādās viņa paša vārdi.

„Nokāpu līdz kalnu pamatiem. Zeme slēdzās pār mani uz mūžiem – tu manu dzīvību cēli no bedres, Kungs, mans Dievs!” (Jonas 2:7) Šeit Jona, atbilstoši antīkās pasaules tēlu valodai, apraksta sajūtu, ka ir nolaidies metaforiskā nāves valstībā.

Autors grāmatā attēlo Jonas pakāpenisko lejupslīdi. Šajā brīdī praviētis maina virzienu. Dievs viņu paceļ no *bedres* jeb no mirušo valstības. Vecās Derības poēzijā šie abi termini lietoti paralēli, norādot, ka tie nozīmē vienu un to pašu. Tikt izglābtam no nāves nozīmē tikt atbrīvotam no *bedres*. (Ījaba 33:28) Bedre apzīmē kapu.

Nākamajā pantā mēs redzam iemeslu, kāpēc Jonas lejupslīde apstājās.

„Kad izvārga mana dvēsele, atcerējos Kungu; pie tevis mana lūgšana cēlās – tavā svētajā templī!” (Jonas 2:8) Jonam pagurstot no skābekļa trūkuma, viņa domas vēršas pie Dieva, un viņa lūgšana aizsniedz Kungu.

„Kas pie nīcīgiem elkiem vēršas, noliedz žēlastību.” (Jonas 2:9) Šis pants ir grūti tulkojams. Iespējams, tas izsaka ideju par to, ka elku pielūdzēji briesmu brīžos atklās, ka viņu dieviem nav reāla spēka. To saprotot, viņi atstās savus dieveklus. Šeit iekļauta arī atziņa par to, ka patiesā Dieva pielūdzēji atzīs, ka Viņš vienmēr ir uzticības cienīgs. Angļu NRSV tulkojumā šis pants tulkots šādi: "Tie, kuri pielūdz neīstus dievus, atmet savu patieso uzticību." Elku pielūdzēji neapzināti atmet to, kurš ir viņu patiesais Dievs.

„Bet es, skaļi pateikdams, tev upurēšu, ko esmu solījis, samaksāšu – glābiņš pie Kunga!” (Jonas 2:10) Redzēdams, ka Dievs viņu var izglābt no nāves, Jona dod solījumus. Tikai tagad viņš ir sasniedzis tāda līmeņa garīgu briedumu, kādu redzējām jūrniekos. (Jonas 1:16) Viņš vairs nepretojas Kungam, bet sāk meklēt mīlestības Dievu. Tomēr Jona šo mīlestību vēl nesaprot. Tā viņam ir tikai intelektuāla koncepcija; Jona nepiekrīt, kad Dievs to parāda pret Ninives ļaudīm. Lai arī Jona tagad sevi pretnostata elku pielūdzējiem, viņš neatzīst, ka nesenā pagātnē ir atmetis Dievu tāpat kā tie.

Jona ir pārtraucis bēgt, tomēr, kā redzēsim turpmāk, viņam vēl daudzējādā ziņā jāpieaug. Viņš ir pateicīgs Dievam par glābšanu; bet viņš kļūst dusmīgs, kad Dievs vēlas glābt citus.

PĀRDOMĀM UN TĀLĀKĀM STUDIJĀM

1. Dievs neatstāja Jonu. Pārdomājiet Vecajā Derībā aprakstītās Dieva attiecības ar Israēla tautu. Cik reižu Dievs glāba savus derības ļaudis? Vienreiz? Divreiz? Piecreiz? Sešdesmitreiz? Kāpēc, jūsuprāt, Dievs viņus neatstāja? Kāpēc Dievs neatstāj mūs? Kā tas jūs iedrošina?

2. Jona centās aizbēgt no Dieva redzesloka, lai arī zināja, ka Dievs redz visu. Vēl aizvien cilvēki mēģina darīt to pašu, ko Jona. Kādas vēl līdzības ieraugāmas starp Jonu un mūsdienu kristiešiem, varbūt pat tieši jums? Ko varam darīt, lai nekļūtu līdzīgi Jonam? Ko darīt, ja jau *esam* līdzīgi viņam?

3. Kāda ir jūsu personīgā atbildība pret Dievu? Pasaulē, kurā tiek uzsvērts “es” un vajadzība rūpēties pirmkārt par sevi, kādā ziņā jums jābūt atbildīgiem par apkārtējo ļaužu glābšanu? Vai ir *grēks* domāt, ka viņu problēmas nav jūsējās?

4. Makss Lukeido izteicis domu, ka bailes ir velna galvenais ierocis; viņa darbības veids ir ietekmēt mūs ar noslēpumainību, mistiku un nezināmo. Bailes no nāves, bailes kļūdīties, bailes no Dieva, bailes no rītdienas – viņa arsenāls ir plašs. Mērķis? Radīt glēvas, mazdūšīgas, drūmas dvēseles. Viņš nevēlas, lai mēs dotos kalnos. Viņš vēlas, lai mēs novērstu skatu no virsotnēm un samierinātos ar trulu eksistenci. Analizējiet savas sirds bailes. Vai tās nevar sakropļot jūsu garīgo dzīvi? Ko jūs varat darīt, lai neļautu bailēm gūt virsroku?

KOPSAVILKUMS

Iedomājieties sevi gigantiskas zivs norītu. Varat iztēloties Jonas šausmas, nezinot, vai viņam tur iekšā būs jāmirst, vai arī viņš brīnumainā veidā paliks dzīvs. Šis stāvoklis Jonam tomēr nozīmēja glābšanu. Tas, ka viņš joprojām ir dzīvs, viņu iedrošināja, ļaujot noprast, ka Dievs ir uzklusījis viņa lūgšanu.

Jona bija tik ļoti nobijies, kad grima aukstajā, tumšajā jūras dzelmē. Cilvēki nereti vēršas pie Dieva, atrazdamies uz nāves gultas. Daudzos gadījumos Dievs var izlietot nāves tuvumu vai bailes no nāves, lai pievērstu cilvēka domas Viņam. Tomēr mums vairāk būtu jābaidās zaudēt dvēseli, nevis dzīvību. “*Un nebīstieties no tiem, kas miesu nokauj un dvēseli nevar nokaut; bet bīstieties vairāk no tā, kas miesu un dvēseli var nomaitāt ellē.*” (Mateja 10:28) Mēs varam rast mierinājumu apziņā, ka “*Viņš var uz visiem laikiem izglābt tos, kas caur Viņu nāk pie Dieva, vienmēr dzīvs būdams, lai tos aizstāvētu.*” (Ebrejiem 7:25) Lai arī Dievam ir vara mūs iznīcināt, Viņš mīl mūs tik ļoti, ka ilgojas glābt mūs un dāvināt mums mūžīgu dzīvi.